

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Η ενδοοικογενειακή, σεξουαλική, σχολική, οπαδική βία μας κατακλύζει»

Σχολική βία, ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική βία, οπαδική βία κατακλύζουν στις μέρες μας τα δελτία ειδήσεων, απασχολούν την κοινή γνώμη, αποτελώντας συχνά θέμα συζήτησης μεταξύ φίλων και γνωστών. Δεν είναι λίγοι αυτοί που - κριτικά σκεπτόμενοι - αναρωτιούνται τι οπλίζει το χέρι των δραστών και πυροδοτεί τις εγκληματικές τους πράξεις, ασχέτως εάν το θύμα κατά την ολοκλήρωση της εγκληματικής πράξης χάνει τη ζωή του ή όχι. [...] Οι επιπτώσεις της βίας ακολουθούν τα θύματα σε όλη τους τη ζωή, κάτι σαν «σακίδιο», με συνέπειες στην ψυχική τους υγεία, στην κοινωνικότητα και στην εργασιακή, σχολική ή ακαδημαϊκή τους απόδοση.

Παρατηρούμε ότι οι δράστες με περισσή ευκολία, χωρίς ίχνος ενσυναίσθησης και για ασήμαντη αφορμή γίνονται βίαιοι και επιθετικοί, καθώς η άσκηση βίας οποιασδήποτε μορφής είναι μία πραγματικότητα με την οποία οι δράστες στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι απόλυτα εξοικειωμένοι, την αναπαράγουν, γιατί την γνωρίζουν και την βίωσαν στο οικογενειακό ή / και κοινωνικό περιβάλλον τους. Η ως άνω εξοικείωση είναι - δυστυχώς - αποτέλεσμα της μεγάλης έντασης και επαναληπτικότητας δικών τους βιωμάτων σχετικών με την άσκηση βίας μέσα στο κοινωνικό - πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο διαπαιδαγωγούνται.

Οι παραδοσιακές μέθοδοι διαπαιδαγώγησης με τις οποίες ανατράφηκαν οι γονείς και τους οδηγούν στην άσκηση σωματικής και λεκτικής βίας προκειμένου να συνεντίσουν τα παιδιά ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας, αποτελεί στοιχείο το οποίο λειτουργεί καταλυτικά στην εξοικείωση με το σύστημα βίας και καταπίεσης. Η εξοικείωση με την βία που στην πιο απλουστευμένη της μορφή περιλαμβάνει την επιβολή σωματικής τιμωρίας ως μέσο συνετισμού ενός παιδιού, δημιουργείται ακόμη και με την έκθεση του παιδιού σε εικόνες βίας, όπως για παράδειγμα σε επεισόδια ενδοοικογενειακής βίας.

Δυσμενείς συνθήκες διαφόρων τύπων και κάθε βαθμού βαρύτητας (όπως π.χ. χρήση ουσιών, ψυχοπαθολογία, ανεργία, έλλειψη οικονομικών πόρων ή και συνδυασμός αυτών) εντείνουν τον δυσλειτουργικό ρόλο των οικογενειών μέσα στις οποίες διαβιώνουν οι εν δυνάμει δράστες, δημιουργώντας συσσωρευμένο θυμό και οργή, ενώ το άτομο προβάλλει τον θυμό και την οργή μέσα από την σύγκρουση με τους άλλους και όχι με την λεκτικοποίησή του.

Όταν ένα παιδί δεν διαβιώνει σε ένα δομημένο και συναισθηματικά ασφαλές περιβάλλον, όταν συνέχεια δέχεται μόνο αρνητική κριτική και γίνεται αποδέκτης υποτιμητικών και απαξιωτικών χαρακτηρισμών από τα πιο σημαντικά πρόσωπα της ζωής του που είναι οι γονείς του, αισθάνεται απόρριψη και δεν νιώθει ότι ανήκει στην οικογένεια του. Το ως άνω συμπεριφορικό μοτίβο πολλών – ακόμη και σημερινών – γονέων οδηγεί τα παιδιά στην ανάγκη αναζήτησης μίας πληθυσμιακής ομάδας στην οποία να αισθάνονται ότι « ανήκουν ». Δεν είναι δύσκολο να υποψιαστεί κανείς ποιες πληθυσμιακές - μάλλον περιθωριακές - ομάδες θα βρει το κάθε παιδί σε αυτήν την «αναζήτηση».

Για όλους αυτούς τους λόγους λοιπόν, θα πρέπει να θωρακίσουμε τα παιδιά μας με ψυχική ανθεκτικότητα μέσα από τον γονικό μας ρόλο, να δείχνουμε αποδοχή και σεβασμό στις συναισθηματικές ανάγκες τους και να λειτουργούμε με γνώμονα την αγάπη. Τέλος, οριοθετούμε συμπεριφορές και διδάσκουμε ένα σύστημα αξιών τέτοιο, το οποίο θα συμβάλλει στην ανάπτυξη ισχυρής προσωπικότητας ικανής να προβάλλει αντιστάσεις και να ξεχωρίζει το σωστό από το λάθος.

Δ.ΑΝΔΡΙΚΟΥ, ΕΦΗΜ. «ΕΘΝΟΣ», 17/2/22

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Οπαδική βία, τα αίτια, οι ευθύνες, και πως θα αντιμετωπιστεί».

[...]Στον αθλητισμό, ειδικά στο ποδόσφαιρο, τα τελευταία χρόνια φαίνεται πως έχουν αντικατασταθεί σε μεγάλο βαθμό τα στοιχεία της άθλησης, της ψυχαγωγίας, της άμιλλας, της διάκρισης, της τοπικής ταυτότητας, με εκείνα της απόκτησης υλικών αγαθών, της εγωκεντρικής υπεροχής, της ταπείνωσης του αντιπάλου, της απόλυτης εμπορευματοποίησης, και του ανταγωνισμού, σε κάθε τι, που αφορά το αθλητικό γεγονός.

Τα αρνητικά αυτά δεδομένα δημιουργούν την επιθυμία της υπεροχής, της επικράτησης, με κάθε θεμιτό ή αθέμιτο τρόπο. Το υπόστρωμα που δημιουργεί αυτές τις επιθυμίες, είναι ο κατακερματισμός της κοινωνίας, η αποξένωση των ανθρώπων, ειδικά των νέων, τα προσωπικά και επαγγελματικά αδιέξοδα, η περιθωριοποίηση και η φτώχεια. Δηλαδή το φαινόμενο της οπαδικής βίας αναπτύσσεται και συντηρείται, πάνω σε ένα βαθύ και ευρύ φάσμα κοινωνικών προβλημάτων.

Οι ευθύνες είναι πολλές, διαχρονικές και βρίσκονται σε πολλές πλευρές. Ευθύνες έχει η κοινωνία, που δεν μπορεί και δεν φαίνεται να θέλει να αυτοπροστατευτεί από την βία, θεωρώντας, ότι είναι έξω από αυτήν και δεν την αφορά. Παρακολουθεί τις εκδηλώσεις ακραίας βίας στην τηλεόραση και στο διαδίκτυο, όπως παρακολουθεί ένα τηλεοπτικό ριάλιτι. Όπως, και σε άλλα ακραία φαινόμενα, τα παρακολουθεί την στιγμή της εκδήλωσής τους, και μετά τα προσπερνά, χωρίς να τα καταγράφει στην ατομική και συλλογική μνήμη. Ακόμη χειρότερα, πολλές φορές, όταν τύχει να είναι μάρτυρας, μιας εγκληματικής πράξης,

δεν αντιδρά, είτε από φόβο είτε από αδιαφορία είτε από εξοικείωση με το φαινόμενο. Η ανθρώπινη ζωή είναι πλέον πολύ φθηνή.

Ευθύνες υπάρχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα και σε κάθε θεσμό της κοινωνίας, όπως η οικογένεια, η εκκλησία, οι φορείς της αυτοδιοίκησης, τα κόμματα. Η καλλιέργεια του ανταγωνιστικού πνεύματος, του εγωκεντρικού ατόμου, είναι βασική επιλογή τους, τις περισσότερες φορές. Έχουν χάσει σε μεγάλο βαθμό το ανθρωπιστικό περιεχόμενο τους, δεν ενδιαφέρονται για την κοινωνικοποίηση των ανθρώπων, το συλλογικό καλό, ενδιαφέρονται πρωτίστως, για την απόκτηση τίτλων και δεξιοτήτων, για να επιβιώσει ο νέος και η νέα, στην ζούγκλα της εργασιακής, της επαγγελματικής και της κοινωνικής καθημερινότητάς τους.

Ευθύνες έχουν διαχρονικά οι κυβερνήσεις και οι αρμόδιοι φορείς της πολιτείας, που ποτέ δεν αναζητούν το υπόβαθρο των προβλημάτων, τα αίτια που τροφοδοτούν την βία, αντιθέτως, διαχειρίζονται επιφανειακά και επικοινωνιακά το φαινόμενο της βίας, την στιγμή της έντονης εκδήλωσής του και, μέχρι να φύγει από την επικαιρότητα.

Οι λύσεις δεν είναι εύκολες, ούτε μπορούν να υπάρξουν σε σύντομο χρόνο. Ένας σοβαρός σχεδιασμός για την ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας, πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα πεδία, που τροφοδοτούν την βία, να έχει συνέχεια, συνέπεια, συναίνεση κοινωνική και πολιτική, και αποφασιστικότητα.

Γ. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ, ΕΦΗΜ. « ΤΟ ΕΘΝΟΣ», 12/2/2022 (ΔΙΑΣΚΕΥΗ ΑΡΘΡΟΥ)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΟΥΡΣΑ

Άλλη μια φορά
πάλι από την αρχή
στη γραμμή εκκίνησης.
Μια ακόμα κούρσα ταχύτητας
μήπως κι επιτέλους
κόψω το νήμα.
Οι δικαιολογίες μου τέλειωσαν πια
μια οι αφέτες που βιάστηκαν
ύστερα η απρόοπτη θλάση
την άλλη η υγρή ατμόσφαιρα
κι άλλοτε η κακή μου φόρμα.

Τώρα όμως από την αρχή
χωρίς φθορές
χωρίς δεύτερες σκέψεις
χωρίς φόβους και κρατήματα.
Έτοιμος για να κόψω
πρώτος το νήμα

να ξεχρεώσω τη ζωή μου.
Οι κερκίδες πυκνοκατοικημένες
χρώματα που επευφημούν
άπληστοι θεατές κι αυστηροί
κυρίως με τους ηττημένους.

Σταματάει η καρδιά μου
και φεύγω ξέφρενα
εξογκωμένες φλέβες
τένοντες τεντωμένοι
συσπάσεις στο πρόσωπο.
Θέλω πολύ να νικήσω
σφίγγω τα δόντια
και ναι! κόβω το νήμα.
Όμως κανένας δεν ακολουθεί
όλοι οι άλλοι δρομείς
ακόμα περιμένουν στην αφετηρία
ν' ακούσουν το μπαμ της εκκίνησης.
Μέσα σε χάχανα κι αποδοκιμασίες
σφίγγω το νήμα που κρατώ
υψώνω τη γροθιά μου
και παίρνω οριστικά απόφαση
πως είμαι για πάντα μόνος

Νίκου Μοσχοβάκου (1946) «Απριλίου ξανθίσματα» (εκδ. Μελάρι, 2016).

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Πώς οι οικογενειακές συνθήκες, σύμφωνα με το κείμενο 1, οδηγούν τα παιδιά στο να αναπτύξουν βίαιες συμπεριφορές; Να απαντήσετε συνοπτικά σε ένα κείμενο 70-90 λέξεων.

(Μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με τα κείμενα, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

- α. Οι περισσότεροι άνθρωποι, χωρίς δεύτερη σκέψη, έχουν καταλήξει στους λόγους που οδηγούν τους δράστες σε εγκληματικές πράξεις.
- β. Οι γονείς που χρησιμοποιούν τη βία ως μέσο νουθεσίας των παιδιών τους, τα εξοικειώνουν με την βία και τα οδηγούν στην υιοθέτηση βίαιης συμπεριφοράς.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

γ. Τα κοινωνικά προβλήματα εντείνουν το φαινόμενο της οπαδικής βίας.

δ. Η ευθύνη για την αύξηση της βίας βαραίνει κυρίως την οικογένεια και όχι το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας.

ε. Οι κυβερνήσεις, αν και αναζητούν τις βαθύτερες αιτίες της βίας, δεν έχουν καταφέρει ως τώρα να περιορίσουν το φαινόμενο της βίας.

(Μονάδες 15)

B2.

«Ένας σοβαρός σχεδιασμός για την ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας, πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα πεδία που τροφοδοτούν την βία, να έχει συνέχεια, συνέπεια, συναίνεση κοινωνική και πολιτική, και αποφασιστικότητα».

Αφού προσδιορίσετε το βαθμό της δεοντικής τροπικότητας που υπάρχει στην παραπάνω περίοδο, αιτιολογώντας την απάντησή σας με μία τουλάχιστον γλωσσική επιλογή, να προβείτε στις απαραίτητες αλλαγές, προκειμένου η ίδια περίοδος να εκφράζει βεβαιότητα.

(Μονάδες 10)

B3.

A. «Ευθύνες υπάρχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα και σε κάθε θεσμό της κοινωνίας, όπως η οικογένεια, η εκκλησία, οι φορείς της αυτοδιοίκησης, τα κόμματα».

Να σχολιάσετε τη λειτουργία του ασύνδετου σχήματος στην παραπάνω φράση του κειμένου 2. Ποια πρόθεση του αρθρογράφου πιστεύετε πως εξυπηρετεί;

(Μονάδες 5)

B. «Η ενδοοικογενειακή, σεξουαλική, σχολική, οπαδική βία μας κατακλύζει»

Να σχολιάσετε τον παραπάνω τίτλο ως προς τον βαθμό που ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου 1 αλλά και ως προς το επικοινωνιακό του αποτέλεσμα.

(Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ

Το ποιητικό υποκείμενο είναι ένας αθλητής. Ποια είναι η στάση και η συναισθηματική του κατάσταση κατά την διάρκεια του αγώνα; Θα μπορούσαν οι νέοι της γενιάς σας να αντιμετωπίζουν με ανάλογο τρόπο τις προκλήσεις της εποχής μας; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων, αξιοποιώντας τουλάχιστον 3 κειμενικούς δείκτες.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Διαβάζοντας τα κείμενα 1 και 2 προβληματιστήκατε για τη βία που επικρατεί σήμερα στην κοινωνία μας. Αποφασίζετε, λοιπόν, να αναρτήσετε ένα άρθρο 350-400 λέξεων στο σχολικό σας ιστολόγιο, στο οποίο αναφέρεστε τόσο στους λόγους που γεννούν την οπαδική βία, ειδικά στους νέους αλλά και στο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η οικογένεια και το σχολείο στον περιορισμό της βίας κάθε μορφής στη

σημερινή εποχή. Στην απάντησή σας μπορείτε να αξιοποιήσετε στοιχεία από τα κείμενα αναφοράς.

(Μονάδες 30)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ
(Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη)